

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять та виконання самостійної роботи
із навчальної дисципліни

«ЛАНДШАФТНА АРХІТЕКТУРА»

*(для студентів 3 курсу денної форми навчання
спеціальності 191 – Архітектура та містобудування)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2021

Методичні рекомендації до практичних занять та виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Ландшафтна архітектура» (для студентів 3 курсу денної форми навчання спеціальності 191 – Архітектура та містобудування) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. : І. В. Древаль, Г. Л. Коптєва. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 19 с.

Укладачі: д-р арх., доц. І. В. Древаль,
канд. арх., доц. Г. Л. Коптєва

Рецензент

Л. С. Мартишова, кандидат архітектури, доцент кафедри містобудування
Харківського національного університету міського господарства
імені О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою містобудування, протокол № 4 від 10.12.2020.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ ТА ТЕМАМИ	5
1.1 Формулювання тематики дисципліни.....	5
1.2 Програма навчальної дисципліни	5
2 ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	6
2.1 Практичні заняття за змістовим модулем 1.1 Особливості формування об'єктів ландшафтної архітектури	6
2.2 Практичні заняття за змістовим модулем 1.2 Природні засоби формування об'єктів ландшафтної архітектури.....	6
2.3 Практичні заняття за змістовим модулем 1.3 Антропогенні засоби формування об'єктів ландшафтної архітектури.....	6
2.4 Проєктування об'єкта ландшафтної архітектури	7
3 САМОСТІЙНА НАВЧАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТА.....	12
3.1 Теми графічних завдань до виконання самостійної роботи	13
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	16

ВСТУП

Дисципліна «Ландшафтна архітектура» призначена для студентів 3 курсу спеціальності 191 – Архітектура та містобудування. Дисципліна складається з 8 тем, що послідовно розкривають актуальні наукові погляди і практичні здобутки у галузі ландшафтного аналізу та проектування об'єктів різних містобудівних рівнів. Найбільшу увагу приділено питанням загальної ландшафтно-організаційної структури сучасного міста і формуванню його окремих функціонально-планувальних елементів (міських парків, садів, скверів, бульварів, набережних та ін.), а також ландшафтному впорядкуванню житлової території, міських центрів, окремих містобудівних комплексів.

Комплекс питань ландшафтно-архітектурної організації набуває все більшого значення в умовах інтенсивного розвитку містобудівних структур різних рангів на фоні погіршення стану навколишнього середовища і загострення питань екології. Тому оволодіння знаннями з цього предмету є вельми необхідним із позиції подальшого удосконалення життєвого простору людини на основі гармонійного поєднання його природних та антропогенних елементів.

Метою вивчення дисципліни «Ландшафтна архітектура» є формування у студента фундаментальних теоретичних знань для вирішення різноманітних завдань ландшафтного аналізу та проектування містобудівних об'єктів у сучасних умовах на основі екологічного та системного мислення.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є засвоєння понять та навичок дисципліни, уміння їх застосування як дослідницького та проектного апарату.

Предмет вивчення у дисципліні – проектування ландшафтно-рекреаційного середовища.

Студенти повинні **вміти**: користуватися отриманими знаннями і навичками як засобом дослідницької роботи та проектно-діяльності; **мати компетентності**: композиційного і функціонального дослідження ландшафтно-рекреаційних утворень.

Практичні заняття побудовано на основі навчального моделювання робочих проектно-дослідницьких ситуацій, які супроводжують створення комплексних архітектурно-ландшафтних планувальних і просторових утворень, що складають складну багаторівневу структуру сучасного міста.

Практична робота виконується у вигляді послідовних завдань-клаузур та ескізів, у відповідності до основних етапів та мети практичних занять, із подальшим їх колективним обговоренням і самостійним оформленням їх підсумків у відповідній ескізній архітектурно-графічній формі.

Самостійною формою вивчення дисципліни є серія графічних завдань, що виконуються за темами практичних занять.

1 ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ ТА ТЕМАМИ

1.1 Формулювання тематики

Дисципліна «Ландшафтна архітектура» складається з трьох змістових модулів, які розбиті на навчальні елементи.

Тематика курсу відповідає основним принципам ландшафтно-рекреаційного проектування щодо формування структурної цілісності, доцільності, технічної забезпеченості та естетичної виразності. Графічні завдання, які студенти виконують за програмою курсу, відповідають темам практичних занять з даної дисципліни за спеціальністю «Архітектура та містобудування». Студент повинен знати прийоми і методи організації цілісного середовища, яке б відповідало рівню розвитку матеріальної і духовної культури сучасного суспільства. Архітектор створює гармонійне і функціональне для людини середовище, що полегшує людині працю і побут, виховує його естетичний смак; спирається на науково-технічні досягнення, передові технології і матеріали, найсучасніші стильові напрямки, найвишуканіший попит споживачів.

1.2 Програма навчальної дисципліни

Модуль 1 Ландшафтна архітектура.

Змістовий модуль 1 Особливості формування об'єктів ландшафтної архітектури.

Тема 1.1 Характеристики ландшафтної архітектури в просторовій організації міського середовища. Основні визначення.

Тема 1.2 Вплив природного ландшафту на побудову архітектурної композиції. Загальні положення формування ландшафтного середовища. Історичні передумови.

Тема 1.3 Особливості ландшафтної організації лінійних елементів ландшафтної структури міста: міські бульвари та набережні.

Змістовий модуль 2 Природні засоби формування об'єктів ландшафтної архітектури.

Тема 2.1 Сучасні міські парки як об'єкти рекреації. Розміщення в структурі міста та типологічні особливості.

Тема 2.2 Ландшафтна організація територій міських центрів та сельбищних територій сучасного міста.

Тема 2.3 Особливості формування системи рекреацій заміського рівня.

Змістовий модуль 3 Антропогенні засоби формування об'єктів ландшафтної архітектури.

Тема 3.1 Сучасні ландшафтні об'єкти на штучній основі.

Тема 3.2 Ландшафтні об'єкти на занедбаних та порушених територіях.

2 ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

2.1 Практичні заняття за змістовим модулем 1 Особливості формування об'єктів ландшафтної архітектури

Теми практичних занять:

- 1.1 Передпроектний аналіз містобудівельних та природніх умов території проектування.
- 1.2 Передпроектний аналіз проектованої території для організації ландшафтного об'єкта (вулиць, бульварів, набережних).
- 1.3 Проектування і оформлення генерального плану з урахуванням діючих норм та містобудівельних умов.

2.2 Практичні заняття за змістовим модулем 2 Природні засоби формування об'єктів ландшафтної архітектури

Теми практичних занять:

- 2.1 Розробка загальної концепції ландшафтного об'єкта (вулиць, бульварів, набережних).
- 2.2 Детальне опрацювання архітектурно-планувального рішення ландшафтного об'єкта.

2.3 Практичні заняття за змістовим модулем 3 Антропогенні засоби формування об'єктів ландшафтної архітектури

Теми практичних занять:

- 3.1 Розробка окремих ландшафтних об'єктів на штучній основі.
- 3.2 Графічне завершення проекту. Написання пояснювальної записки.

У результаті практичних занять з навчальної дисципліни студент повинен оволодіти сучасними методами і методиками формування ландшафтно-рекреаційного середовища, знати основні поняття, визначитись з науковим апаратом, освоїти основні прийоми науково-практичної роботи. А також студент повинен вміти оцінити та вирішити проблемну ситуацію в архітектурно-ландшафтному просторі, надати проектні концепції, програми, сценарії та плани містобудівного розвитку населених місць, вміти аналізувати

та обґрунтовувати архітектурно-містобудівні рішення згідно з нормативною документацією. Зробити висновки.

2.4 Проектування об'єкта ландшафтної архітектури

Завдання № 1 до ЗМ 1: Передпроектний аналіз території проектування ландшафтного об'єкта.

Першим кроком в навчальному проекті ландшафтного об'єкта (вулиці, бульвару, набережної) є збирання даних про існуючий стан місцевості і формування уявлень на тему організації ландшафтно-рекреаційного середовища. Детальний аналіз місцевості дає змогу відповісти на запитання: які вирішення є можливі, а також скільки серед цих, можливо, суперечних задумів, можна буде реалізувати. Проте насамперед треба знати, якими є ті задуми.

Вихідні дані:

На початку практичної роботи кожен студент одержує від керівника комплект вихідних даних до практичних занять у складі:

1. Топогеодезична зйомка у М 1 : 500 (М 1 : 1000).

Робота над проектом починається з передпроектного аналізу – реального знайомства з ситуацією, її фіксації за допомогою фотографування, замальовок, висунення пропозицій щодо усунення середовищних недоліків, розробки ескізів. Все це в кінцевому підсумку дозволяє сформулювати індивідуальний підхід до проблем формування середовища і розробити концепцію благоустрою його окремих фрагментів.

Роботи студентів націлені на розуміння комплексності і різноманіття проблем формування середовища. Цілісність – одне з центральних понять мистецтвознавства, що представляє твір архітектурного мистецтва як органічну «живу» систему, де кожен елемент відображає властивості цілого. Фрагмент середовища вважається цілісним, якщо він відповідає вимогам обмеженості (зорового або функціонального видокремлення з оточення), зв'язності (взаємозалежності його компонентів, процесів і форм споживання) і компактності, які допомагають усвідомити самостійність об'єкта і свідчать про співвідпорядкованість його елементів.

Попередньо склавши сценарій і детально проаналізувавши місцевість, можемо починати ескізування задумів і проектних вирішень. Можна почати від загального характеру місцевості, з урахуванням її форми та розмірів. Потім цей ескіз реалізують у вигляді розробки ландшафтно-просторової схеми генерального плану. Ключовий момент щодо проектування на етапі виконання ескізів є середовищний та системний підхід.

Навчальний процес складається з системи графічних завдань (клаузур).

Відбувається це на прикладах цілеспрямованого вирішення завдань формування комплексних середовищних об'єктів двох типів – фрагментів середовища і цілісних середовищних об'єктів і систем. Результати проектної роботи оформляються у вигляді:

- графічних проектних матеріалів (креслення в необхідних масштабах, перспективи, схеми, малюнки, кольорові композиції та ін.);
- комп'ютерних моделей, натурних фрагментів і деталей, інсталяцій і т. п.;
- необхідних пояснень (реферат, пояснювальна записка і т. п.).

До складу проекту входить загальна планувальна організація території, що розглядається, включаючи пропозиції по її благоустрою. На основі концепції студенти розробляють пропозиції щодо формування конкретних планувальних фрагментів з опрацюванням переліку необхідного обладнання благоустрою.

У роботі над планувальним проектом особливу увагу приділяють його містобудівній основі – транспортній схемі, ландшафтній ситуації, містобудівному контексту, організації обслуговування.

Результат – більш гармонійне поєднання природних і антропогенних елементів середовища, тобто поява більш естетичних і функціональних умов для людини. Темою завдання є проект ландшафтного об'єкта (вулиці, бульвару, набережної), також темою завдання можуть бути рекреаційні території різного типу.

Виконання завдання № 1 до ЗМ 1.

Графічне виконання аналізу ландшафтно-просторової структури, функціональної структури території міста, транспортної інфраструктури та композиційних зв'язків, аналіз культурно-значущої (історико-культурної) структури середовища.

Завдання клаузури:

- визначити унікальні властивості території дослідження;
- обґрунтувати вибір певної території для подальшого проектування;
- виконати функціональний аналіз території міста;
- проаналізувати транспортні та пішохідні шляхи руху;
- виявити композиційні зв'язки уздовж основних шляхів руху.

Змістовий графічний склад завдання.

Для аналізу ландшафтно-просторової структури за допомогою умовних графічних позначень необхідно показати на топографічній зйомці основні морфологічні якості рельєфу, екологічні особливості. Схема має також містити аналіз естетичних властивостей ландшафту, результатом якого є визначення й нанесення на схему: композиційних осей й вузлів, видових точок, фронтів панорамного сприйняття.

Для виконання функціонального аналізу вибраної території міста необхідно визначити основні функціональні зони й центри функціональних зон міста, району й ін. і функціональні зв'язки між ними. У структурі функціональних зон виділяються території, що мають характерну містобудівну функцію на локальному рівні (у мікрорайоні – територія школи, дитячого садку, зелені насадження тощо). На топографічній підоснові у графічній частині виконуються схеми функціонального зонування досліджуваної території.

Під час аналізу структури транспортних та пішохідних шляхів руху необхідно визначити рівень транспортної інфраструктури, що включає вулиці загальноміського районного та місцевого значення (місцеві проїзди, житлові вулиці); найнижчий – пішохідні шляхи (по вулицях й алеях, кварталні й ін.).

Під час визначення важливості тієї чи іншої транспортної вулиці, згідно з нормативною класифікацією, або пішохідної алеї потрібно розуміти їхню роль у структурі містобудівних зв'язків досліджуваного вузла в структурі міста. За дослідженням виконуються схеми транспортно-комунікаційних структур (схеми шляхів руху).

Схема культурно-значущої (історико-культурної) структури середовища включає наявність пам'ятників культури, архітектури й містобудування; наявність історично цінного середовища, охоронних зон; наявність дисонуючих елементів середовища. При цьому може бути проведений ретроспективний аналіз просторової структури середовища й ін. При аналізі даної структури виділяються поняття «пам'ятник архітектури» (з визначенням його класифікаційного рівня) і «фонова забудова»; визначається архітектурно-просторова обумовленість того й іншого як певної історико-культурної цілісності. Особлива увага приділяється фіксації історично сформованих просторів на нижчих структурних рівнях.

На кресленні дається експлікація, де вказується назва об'єкта, датування, автор. При потребі можуть бути відмічені зниклі історичні споруди або ті, що намічені до зносу). Пам'ятники архітектури показують на схемі разом із ландшафтом (горизонталями), вуличною мережею і на нижчому рівні – мережею пішохідних шляхів.

Аналіз композиційно-просторової структури об'єкта дослідження включає структуру ландшафтних, соціальних і архітектурних домінант досліджуваного середовища, а також структуру композиційних зв'язків. Цей аналіз включає схеми, натурні фото або малюнки. Основою для такого аналізу є дослідження ландшафтної структури і структури пам'ятників архітектури, які найчастіше є і архітектурними домінантами міста чи його фрагменту.

При аналізі композиційно-просторової структури виділяють домінуючі композиційні об'єкти «вузли» і «фон». Композиційно-просторову структуру

визначають композиційні вузли й композиційні зв'язки між ними. Композиційними вузлами служать ландшафтні й архітектурно-композиційні доміанти (провідні ансамблі або одиничні об'єкти, унікальні елементи ландшафту – пагорби, ріки тощо).

Просторові зв'язки фіксуються просторовими осями, перетини яких виявляють композиційні вузли. Ці зв'язки виявляють композиційно-просторову структуру архітектурного середовища і характеризують її цілісність – наявність домінуючого об'єкту, відповідність «вузлів» і «осей» одного структурного рівня, відповідність різних структурних рівнів.

Просторово-часові зв'язки – послідовність вражень від зміни розкриттів або т.зв. «видових картин» або «кадрів». Просторово-часові зв'язки фіксуються замальовками за ходом руху, який завершується кульмінаційним розкриттям на доміанту (зовнішню або внутрішню). Завдання цього типу зв'язків, розкрити просторову мову архітектурного середовища.

Графічні роботи (схеми аналізу) виконуються на топографічній зйомці формату А3, рисунки та графічні моделі аналізу також виконуються на аркуші формату А3.

Завдання № 1 до ЗМ 2: Просторово-планувальне рішення території ландшафтного об'єкта (вулиць, бульварів, набережних).

Завдання клаузури:

- опрацювати композиційно-просторову ідею ландшафтного об'єкта;
- визначити сюжет розгортання композиційно-просторової ідеї;
- розробити просторово-планувальне рішення території ландшафтного об'єкта (вулиць, бульварів, набережних).

Змістовий графічний склад завдання: серію з 5–10 рисунків виконати на аркушах паперу зручного формату у техніці за вільним вибором студента.

Практичний підсумок 1–2 етапів – створення схеми властивостей ландшафту з метою їх аналізу для подальшого освоєння.

Графічна робота (ескіз) виконується на форматі А1 або А2.

Завдання № 2 до ЗМ 2: Проектування генерального плану в М 1 : 500.

Завдання клаузури:

- розробка ескізу генерального плану ландшафтного об'єкта (вулиці, бульвару, набережної) на топографічній зйомці в масштабі М 1 : 500 (1 : 1000);
- виконання проекту генерального плану в масштабі М 1 : 500 (1 : 1000) в комп'ютерній програмі Archicad або інших програмах.

Завдання ескізу генерального плану ландшафтного об'єкта (вулиці,

бульвару, набережної):

- опрацювати комунікаційні зв'язки і трасування шляхів руху;
- побудувати схему планувально-просторової структури ландшафтного ландшафтного об'єкта (вулиці, бульвару, набережної);
- побудувати 3D-модель ландшафтного об'єкта;
- детально відтворити композиційний сюжет у замальовках по ходу пересування головною алеєю від входу до центрального вузла з рисунком кульмінаційного розкриття;
- розкрити сюжету композиційно-просторової ідеї за допомогою послідовних рисунків середовища, що проєктується;
- розробити ескіз генерального плану.

Графічна робота (ескіз) виконується на топографічній зйомці в масштабі М 1 : 500 (1 : 1000) формату А1 або А2; проєкт генерального плану виконується на топографічній зйомці в масштабі М 1 : 500 (1 : 1000) формату А1 або А2 в комп'ютерній програмі Archicad або інших програмах.

Завдання № 1 до ЗМ 3: Детальна розробка планувального і композиційно-просторового рішення ландшафтного об'єкта (вулиць, бульварів, набережних).

Проєктування ландшафтних об'єктів – сфера проєктно-практичної і наукової діяльності результатом якої є синтез ергономічного, екологічного та естетично осмисленого формування об'єктів ландшафтної архітектури; об'ємно-просторова організація території, об'єднання природних, будівельних і архітектурних компонентів у цілісну композицію, що несе певний художній образ.

Для детальної розробки планувального і композиційно-просторового рішення ландшафтного об'єкта (вулиці, бульвару, набережної) використовують елементи міського дизайну: мостіння, підпірні стіни, високу і низьку зелень, водоймища, форми ландшафтного дизайну; малі архітектурні форми і міське обладнання. Особливу групу компонентів міського дизайну складають пристрої і засоби інформації, побутова і торгова реклама. Важлива частина міського дизайну – різні монументально-декоративні установки й об'єкти. Сюди ж відносяться різні елементи періодичного, тимчасового і святкового оформлення. Завершують перелік форм міського дизайну тимчасові, але утилітарно-необхідні споруди як забори, будівельні ліси і конструкції, переносні огорожі і покажчики.

Модуляція візуального простору є дуже важливою для формування

композиції бульвару (набережної або вулиці). У малому масштабі це може бути ексклюзивна рослина серед інших у квітнику; в іншому випадку це може бути якийсь об'єкт на завершенні осі композиції. Переважно тільки один пункт має бути видимим з однієї точки, оскільки одночасний огляд двох або більше спричиняє конфлікт зацікавлень, сум'яття і дисгармонію. Але можна розташувати низку пунктів так, що глядач, намагаючись роздивитися перший з них, зауважує наступний і змушений вирушити у цьому напрямку. Отже, можемо спрямувати глядача за наперед визначеним маршрутом, за сценарієм композиції бульвару. Пересування за такою тактикою враховують під час проектування атрактивного ландшафтного об'єкта. Ефект впливу видових акцентів однаковою мірою залежить від способу їхнього розташування й експозиції. Система елементів в оточенні повинна створювати відповідне тло, тоді як акцент завершує зоровий кадр.

Таким чином, цілісність архітектурно-ландшафтної композиції проявляється в такій якості, як гармонійність. Кожний видовий кадр сприймається як гармонійний завдяки наявності певних індивідуальних особливостей ландшафту, які є основою проектного процесу формування архітектурно-ландшафтного середовища.

Графічні роботи виконуються на форматі А3.

3 САМОСТІЙНА НАВЧАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТА

Важливе значення у формуванні активної, здатної до подальшого розвитку та творчого мислення особистості спеціаліста в сучасних умовах має самостійна робота студента, що органічно пов'язана з усіма іншими формами навчального процесу. Ці методичні рекомендації сприятимуть самостійному опануванню знаннями із дисципліни «Ландшафтна архітектура» студентами-архітекторами 3 року навчання. Вони націлені на поглиблення і розширення знань, умінь та навичок студентів у зазначеній галузі, спираючись на базові уявлення з цієї сфери архітектурно-містобудівної діяльності, що були одержані на 1 та 2 курсах.

При самостійному вивченні курсу доцільно звернути увагу на таке:

- співвідношення ресурсного і природоохоронного методів аналізу та проектування ландшафтних об'єктів на сучасному етапі розвитку урбанізованого середовища;
- вплив завдань проектування ландшафтних об'єктів вищих містобудівних рівнів на вирішення їх складових елементів.

У результаті засвоєння курсу студент повинен:

- вирішувати питання, пов'язані з формуванням навколишнього

середовища з використанням сучасних наукових методів, спираючись на знання як базових так, і суміжних дисциплін;

– вільно орієнтуватись при виборі рішення у різноманітних містобудівних та ландшафтних умовах;

– оволодіти навиками доцільного використання історичного досвіду в умовах нового будівництва та реконструкції;

– розвинути вміння раціонально й доцільно використовувати при проектуванні об'єктів існуючі природні умови, додержуватись оптимального співвідношення між природними й антропогенними компонентами, вирішуючи завдання на різних містобудівних рівнях.

3.1 Теми графічних завдань до виконання самостійної роботи

Самостійна навчальна робота студента становить альбом графічних завдань за темами лекцій та практичних занять та написання пояснювальної записки.

Модуль 1 Ландшафтна архітектура.

Змістовий модуль 1 Особливості формування об'єктів ландшафтної архітектури.

Самостійна робота за ЗМ 1: Аналіз прототипів ландшафтного об'єкта (вулиць, бульварів, набережних).

Графічні завдання формату А3

Виконання завдання.

Підбір матеріалів – історичних і сучасних аналогів ландшафтних об'єктів (вулиць, бульварів, набережних) схожих до ситуації та характеристики об'єкту, що проектується.

Вулиці, бульвари, набережні й площі як об'єкти ландшафтного проектування. Просторово-планувальні параметри, особливості та елементи їх ландшафтно-структури.

Головні завдання ландшафтно-організації вулиць, бульварів, набережних і площ у сучасному місті (функціональні, екологічні, естетичні).

Сучасні прийоми ландшафтно-організації вулиць, бульварів, набережних та площ. Залежність їх використання від параметрів містобудівної ситуації (категорія вулиць, розташування у структурі міста) та природно-кліматичних умов.

Основні принципи підбору рослинного матеріалу для озеленення вулиць, бульварів, набережних, площ (функціональні, екологічні естетичні). Нормативні параметри висадки. Співвідношення природних та антропогенних елементів в їх структурі.

Змістовий модуль 2 Природні засоби формування об'єктів ландшафтної архітектури.

Самостійна робота № 1 за ЗМ 2: Аналіз діючих норм з організації ландшафтного об'єкта. Написання текстового матеріалу для пояснювальної записки.

Виконання завдання.

Проаналізувати класифікацію відкритих просторів різних містобудівних рівній (об'єктів ландшафтної архітектури), їх оздоровче, рекреаційне та естетичне значення. Особливості постановки і вирішення завдань аналізу та проектування відкритих просторів на різних стадіях і територіальних рівнях. Взаємозв'язок ландшафтного проектування з вирішенням інших містобудівних завдань. Особливості ландшафтних умов існування та розвитку сучасного міста та зміст їхнього аналізу. Основні елементи міського ландшафту і його система відкритих просторів. Типологія міських об'єктів ландшафтного проектування (відкритих і зв'язуючих просторів).

Значення природних елементів ландшафту в місті та їх перетворення у процесі містобудівного розвитку.

Вплив елементів природного ландшафту на покращення показників санітарно-гігієнічного й естетичного стану міського середовища. Завдання збереження екологічної рівноваги при формуванні міського середовища та основні напрямки їх вирішення засобами ландшафтної архітектури.

Вплив містобудівної ситуації на формування об'єктів ландшафтного проектування міста: функціональні, структурно-планувальні, інженерні та естетичні фактори впливу.

Вплив природної основи на формування ландшафтних об'єктів у структурі сучасного міста. Співвідношення природних та антропогенних елементів у структурі міських ландшафтів. Природоохоронний і ресурсний методи його аналізу.

Основні принципи формування системи відкритих озелених просторів сучасного міста (функціональна доцільність, рівномірність, територіальний та візуальний взаємозв'язок, сполучення із зовнішніми озеленими просторами) та їх форми.

Самостійна робота № 2 за ЗМ 2 Графічне оформлення Генерального плану в М 1 : 500 в комп'ютерній програмі Archicad або інших програмах.

Графічна робота формату А1 або А2.

Виконання завдання.

Характеристика міського бульвару (набережної, вулиці) як об'єкта ландшафтного проектування. Значення бульварів у функціонуванні сучасного

міста (соціальний, естетичний, санітарно-гігієнічний та екологічний аспекти).

Основні структурно-планувальні та функціональні елементи бульвару (набережної, вулиці). Принципи їх розміщення та головні структуроформуючі фактори. Нормування території. Архітектурно-ландшафтні елементи об'єкта ландшафтного проектування.

Планувально-просторова структура бульвару (набережної, вулиці). Його основні елементи та їх характеристики. Прийоми планувальної організації. Засоби формування сучасного ландшафтного об'єкта. Композиційна структура. Художньо-образне вирішення просторів.

Елементи інфраструктури й принципи їх розташування. Інженерні системи бульвару (набережної, вулиці).

Змістовий модуль 3 Антропогенні засоби формування об'єктів ландшафтно-архітектури.

Самостійна робота № 1 за ЗМ 3: Написання пояснювальної записки.

Зміст пояснювальної записки:

1 Аналіз містобудівної ситуації.

1.1 Характеристика місця розташування об'єкта проектування.

1.1.1 Аналіз ландшафту.

1.1.2 Характеристика функціональної структури.

1.1.3 Аналіз транспортної інфраструктури.

1.1.4 Історико-архітектурна довідка про територію об'єкта проектування. Характеристика об'єктів культурної спадщини, зон охорони пам'яток, історичного ареалу.

1.1.5 Композиційний аналіз.

2 Проектні рішення.

2.1 Рішення генплану.

2.2 Композиційне і архітектурно-художнє рішення.

2.3 Архітектурно-планувальне рішення.

2.4 Техніко-економічні показники (ТЕП).

2.5 Безбар'єрне середовище.

2.6 Аналіз аналогів.

Нормативні документи.

Список рекомендованої літератури.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авдотьин Л. Н. Градостроительное проектирование : учеб. для вузов / Л. Н. Авдотьин, И. Г. Лежава, И. М. Смоляр. – М. : Стройиздат, 1989. – 432 с.
2. Антонов В. Л. Градостроительное развитие крупнейших городов / В. Л. Антонов. – Киев : Украинская Академия Архитектуры, 2005. – 644 с.
3. Бархин М. Г. Архитектура и человек. Проблемы градостроительства будущего / М. Г. Бархин. – М. : Наука и техника, 1979. – 240 с.
4. Вергунов А. П. Ландшафтное проектирование / А. П. Вергунов, М. Ф. Денисов, С. С. Ожегов. – М. : Высшая школа, 1991. – 235 с.
5. Габричевский А. Г. Теория и история архитектуры : Избранные сочинения / [Под ред. А. А. Пучкова]. – Киев : Самватас, 1993. – 302 с.
6. Глазычев В. Л. Поэтика городской среды / В. Л. Глазычев // Эстетическая выразительность города. – М. : Наука, 1986. – С. 130–156.
7. Дідик В. В. Естетика та композиція ландшафту. Проектування ландшафтних об'єктів : композиція та естетичні засади : навч. посібник / В. В. Дідик, Т. М. Максим'юк. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 244 с.
8. Дида І. А. Роль і місце природи в архітектурі міст України / І. А. Дида // Вісн. нац. ун-ту «Львів. Політехніка». Архітектура. – Львів : Вид. Львівської політехніки, – 2006. – Вип. № 568. – С. 317–322.
9. Древаль І. В. Ландшафтна архітектура : конспект лекцій для студентів 3 курсу денної форми навчання спеціальності 191 – Архітектура та містобудування / І. В. Древаль, Г. Л. Коптева ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 54 с.
10. Жмурко Ю. В. Композиція : конспект лекцій у 2-х ч. для студентів 1 курсу денної форми навчання за напрямом 6.060102 – Архітектура / Ю. В. Жмурко, С. О. Шубович ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2008. – Ч. 1. – 62 с.
11. Жмурко Ю. В. Композиція : конспект лекцій у 2-х ч. для студентів 2 курсу денної форми навчання напряму 6.060102 – Архітектура / Ю. В. Жмурко, С. О. Шубович ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2010. – Ч. 2. – 72 с.
12. Иконников А. В. Пространство и форма в архитектуре и градостроительстве монография / А. В. Иконников. – М. : КомКнига, – 2006. – 352 с.

13. Ковалев А. П. Ландшафт сам по себе и для человека / А. П. Ковалев. – Харьков : Бурун Книга, 2009. – 928 с.
14. Коптева Г. Л. Композиційне формування ландшафтного середовища міста : конспект лекцій для студентів 5 курсу денної форми навчання спеціальностей 8.06010202 – Містобудування, 191 – Архітектура та містобудування / Г. Л. Коптева ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 70 с.
15. Крижановська Н. Я. Основи ландшафтної архітектури та дизайну : підручник / Н. Я. Крижановська, М. А. Вотінов, О. В. Смірнова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 348 с.
16. Курбатов Ю. И. Архитектурные формы и природный ландшафт : композиционные связи / Ю. И. Курбатов. – Ленингр. высш. худож.-пром. уч-ще им. В. И. Мухиной. – Л. : ЛГУ, 1988. – 136 с.
17. Ландшафтное проектирование / [А. П. Вергунов и др.]. – М. : Высшая школа, 1991. – 240 с.
18. Линч К. Образ города / К. Линч. – М. : Стройиздат, 1982. – С. 241.
19. Лотман Ю. М. Разговор о пространстве // Воспитание души / Лотман Ю.М. – Санкт-Петербург : Искусство-СПБ, 2005. – 624 с.
20. Місто очима студентів. Проблеми візуального сприйняття і графічне відображення архітектурного середовища : монографія / С. О. Шубович, Н. С. Вінтаєва, Г. Л. Коптева та ін. ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ, 2014. – 237 с.
21. Панченко Т. Ф. Ландшафтно-рекреаційне планування природно-заповідних територій : монографія / Т. Ф. Панченко. – Київ : Логос, 2015. – 176 с.
22. Саймондс Дж. Ландшафт и архитектура / Дж. Саймондс ; пер. с англ. – М. : Стройиздат, 1965. – 194 с.
23. Соловьева О. С. Лесопарки-парки-дворцо-парковые ансамбли : уч. пособие / О. С. Соловьева. – Харьков-Симферополь : ХГАГХ-КИПИКС, 1999. – 189 с.
24. Соловйова О. С. Територіальне та регіональне планування : конспект лекцій для студентів денної форми навчання спеціальності 8.120102 Містобудування. / О. С. Соловйова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ, 2008. – 31 с.
25. Сысоева В. В. Архитектурный ландшафт города : монография /

В. В. Сысоева; под ред. С. А. Шубович ; Харьков. нац. ун-т гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. – Харьков : ХНУГХ им. А. Н. Бекетова, 2015. – 159 с.

26. Тимофієнко В. І. Архітектура і монументальне мистецтво : терміни та поняття / В. І. Тимофієнко. – Київ : Вид-во Інституту проблем сучасного мистецтва, Головкиївархітектура, 2002. – 472 с.

27. Чинь Ф. Д. К. Архитектура : форма, пространство, композиция / Ф. Д. К. Чинь – М. : АСТ: Астрель, 2005. – 399 с.

28. Шубович С. А. Мифопоэтика архитектурного ансамбля / С. А. Шубович. – Харьков : Форт, 2009. – 120 с.

29. Шубович С. А. Архитектурная композиция в свете мифопоэтики / С. А. Шубович. – Харьков : Оригинал, 1999. – 636 с.

30. ДБН 360–92** Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень. – Чинний від 2014-01-01.– Київ : Держбуд України, 2002. – 231 с.

31. ДБН Б.2.2-5:2011 Благоустрій територій. – Чинний від 01.09.2012. – Київ : Мінбуд України, 2012. – 64 с.

Виробничо-практичне видання

Методичні рекомендації
до практичних занять та виконання самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«ЛАНДШАФТНА АРХІТЕКТУРА»

*(для студентів 3 курсу денної форми навчання
спеціальності 191 – Архітектура та містобудування)*

Укладачі: **ДРЕВАЛЬ** Ірина Владиславівна,
КОПТЄВА Гелена Леонідівна

Відповідальний за випуск *І. В. Древаль*

Технічний редактор *О. В. Михаленко*

Комп'ютерне верстання *Г. Л. Коптєва*

План 2021, поз. 72М

Підп. до друку 24.02.2021. Формат 60 × 84/16.

Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 0,8.

Тираж 50 пр. Зам. № .

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.

Електронна адреса: rektorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 5328 від 11.04.2017.